

N:o 17.

Ank. till Riksd. kansli den 16 april 1907, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående tillverkning af brännvin.

I proposition, n:o 79, har Kungl. Maj:t under åberopande af i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll föreslagit Riksdagen att antaga ett vid propositionen fogadt förslag till förordning angående tillverkning af brännvin.

Vid ifrågavarande ärendes föredragning inför Kungl. Maj:t den 5 sistlidne februari har chefen för finansdepartementet anført, bland annat, följande:

»Med anledning af en vid 1906 års riksdag väckt motion om aflåtande till Kungl. Maj:t af skrifvelse med begäran om revision af gällande bestämmelser angående kontrollen vid brännvins-, socker- och maltdryckstillverkningarna har Riksdagen i skrifvelse den 12 maj 1906 till en början erinrat, hurusom Riksdagen i skrifvelse den 19 maj 1905 angående beskattningen af socker gjort följande uttalande i fråga om det nu rådande förhållandet, att aflöningen till den underordnade kontrollpersonalen fastställes af Riksdagen, under det att däremot ersättningen åt öfverkontrollörerna bestämmes af Kungl. Maj:t.

Från principiell synpunkt synes olikheten mellan det för öfverkontrollörerna tillämpade aflönings sättet och det, som gäller för den öfriga kontrollpersonalen, icke kunna motiveras. Skäl i öfrigt torde icke heller kunna anses föreligga, hvarför de grunder, efter hvilka öfverkontrollör skall äga åtnjuta ersättning, icke skulle blifva föremål för Riksdagens pröfning. Bestämmanderätten i detta afseende borde så

mycket hellre tillhöra Riksdagen, som de till öfverkontrollörerna utgående ersättningarna för år uppgå till afsevärda belopp.

På grund häraf och då det tillhör Riksdagen att besluta öfver statsutgifter, förutsätter Riksdagen, som icke ansett sig för närvarande böra vidtaga någon ändring i den kungl. propositionen, att Kungl. Maj:t för Riksdagen framlägger dels förslag till sådan ändring af förevarande förordning, att bestämmelserna rörande ersättning till öfverkontrollör komma att intagas i förordningen, dels ock förslag till motsvarande ändringar i förordningarna angående tillverkning af brännvin samt tillverkning och beskattning af maltdrycker.»

I sin förstberörda skrifvelse den 12 maj 1906 har Riksdagen vidare anfört, bland annat, att enligt gällande praxis öfverkontrollörerna kunde betraktas såsom anställda för kontroll öfver tillverkningsafgifterna i allmänhet, hvaremot särskilda lägre kontrolltjänstemän funnes för hvar och en af brännvins-, socker- och maltdryckstillverkningarna. I malt-dryckstillverkningsförordningen vore emellertid förutsatt det fall, att åt där omförmäld kontrollör kunde vara anförtrodd tillsynen vare sig vid mer än ett skattepliktigt bryggeri eller ock vid brännvinsbränneri och skattepliktigt bryggeri, liksom ock i brännvinstillverkningsförordningen att kontrollör kunde utöfva tillsyn å två brännerier. Vid sålunda förenad tjänstgöring ägde kontrollör att uppbära icke dubbelt utan endast ett enligt vissa angifna grunder förhöjdt arvode. En dylik anordning af kontrollen vore, därest den blefve i vidsträcktare mån tillämpad, naturligen ägnad att medföra besparing i statens kontrollkostnader. Enligt hvad Riksdagen hade inhämtat, hade emellertid hittills endast undantagsvis sådan förening af kontrollörstjänster ifrågakommit. På hvad sätt större enhetlighet och besparing med afseende å kontrollen öfver de särskild beskattning underkastade tillverkningarna skulle kunna vinnas, kunde gifvetvis icke afgöras utan föregående undersökning, med beaktande därvid af lokala, kontrolltekniska och andra på frågan inverkan förhållanden. Särskildt med hänsyn till de betydande belopp, hvartill kostnaden för denna kontroll årligen uppginge, syntes det Riksdagen vara af vikt, att närmare utredning härom blefve verkställd.

Med den nuvarande organisationen af kontrollen öfver ifrågavarande tillverkningar syntes bristande enhetlighet i vissa afseenden vara rådande inom vårt kontrollväsende. Orsaken härtill torde emellertid, åtminstone i viss mån, vara att finna i det förhållande, att de olika tillverkningsafgifterna tillkommit å skilda tider. Möjligt vore

ock, att först med den utveckling denna del af vårt indirekta beskattningssystem nu hunnit, tidpunkten vore inne för en undersökning angående förutsättningarna för kontrollens ordnande efter mera enhetliga grunder. Huruvida genom en ändrad organisation af kontrollsystemet kostnaderna för kontrollen kunde nedbringas, kunde ju icke på förhand med säkerhet afgöras, men anledning saknades icke för antagandet, att sådant utan minskande af kontrollens effektivitet skulle kunna äga rum.

På grund af hvad sålunda anförts, har Riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till förändrade bestämmelser rörande kontrollen vid brännvins-, socker- och maldryckstillverkningarna i syfte att, med bibehållande af nödig effektivitet, åstadkomma större enhetlighet i kontrollens organisation och minskade kontrollkostnader.

Jämlikt Kungl. Maj:ts vid underdånig föredragning den 4 augusti 1906 af Riksdagens ifrågavarande skrifvelse gifna bemyndigande har jag uppdragit åt chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå att jämte annan sakkunnig person utarbета förslag i ofvan omförmälda syfte.

Sedan de af bemälda sakkunnige i ämnet afgifna förslag blifvit inom departementet ytterligare öfversedda, får jag ånyo i underdånighet anmäla ärendet inför Kungl. Maj:t.

Den nuvarande organisationen af den underordnade kontrollen är i sina hufvuddrag följande:

Vid *brännvinstillverkningen* utgöras de lägre kontrolltjänstemännen af kontrollörer och tillsyningsmän, af hvilka de förra utöfva kontroll vid bränneri å de tider, då brännvinstillverkning enligt tillståndsbevis där äger rum, samt de sistnämnda utöfva närmaste tillsyn öfver nederlag vid brännerier, där tillverkningsrätt upphört, och vid allmänna brännvinsnederlag. Kontrollörerna åtnjuta af staten arfvode under tjänstgöringstiden med 10 kronor om dagen vid tillsyn å ett och 12 kronor om dagen vid tillsyn å två brännerier, samt dessutom reseersättning och ersättning för skrifmaterialier m. m. Tillsyningsman vid brännerinederlag skall aflönas af tillverkaren, hvaremot tillsyningsman vid allmänt brännvinsnederlag åtnjuter godtgörelse af staten med högst 3,000 kronor för år räknadt, utgående i form af arfvode efter 1,000 kronor för år räknadt samt dessutom 50 öre för hvarje helt tusental liter brännvin af normalstyrka, som varit under året upplagdt på

nederlaget. Den ersättning, statsverket utbetalar åt tillsyningsmän vid allmänna brännvinsnederlag, täckes dock af de nederlagsafgifter, som innehafvare af dylikt nederlag har att erlægga.

Enligt förordningen den 2 juni 1905 om beskattning af socker, hvilken träd i kraft den 1 september 1906, skall kontrollen vid *socker-tillverkningen* utöfvas af, förutom öfverkontrollörerna, förste kontrollörer, kontrollörer och tillsyningsmän. Vid hvarje fabrik skall finnas en förste kontrollör samt erforderligt antal kontrollörer. Ersättning till dessa utgår af statsmedel i form af dagarfvode under tjänstetiden till förste kontrollör med 12 och till annan kontrollör med 6 kronor, dock att, därest förste kontrollör varit inkallad till tjänstgöring mer än sex månader om året, arfvodet för öfverskjutande tjänstetid utgör endast 8 kronor om dagen. För förste kontrollör tillkommer dessutom reseersättning. Då arbete i sockerfabrik ej pågår och allt socker inlagts i magasin därstädes under kronans lås, skola förste kontrollör och kontrollörer återkallas och tillsynen vid magasinet öfverlämnas åt en tillsyningsman, som i arfvode för högst 35 dagar under tillverkningsåret erhåller ersättning af statsmedel med 10 kronor för hvarje dag, hans verksamhet vid magasinet påkallats. Ersättning för öfverskjutande antal dagar skall gäldas af tillverkaren. Vid allmänt sockernederlag, som blifvit med särskildt tillstånd inrättadt, utöfvas tillsyn jämväl af särskild tillsyningsman, hvilken åtnjuter godtgörelse af staten med 10 kronor för hvarje dag, han varit i kontrolländamål tillstädes vid nederlaget. Kontrollkostnaden vid allmänt sockernederlag skall emellertid af nederlagsinnehafvaren återgäldas till statsverket.

Kontrollen öfver *maltdryckstillverkningen* utöfvas vid skattepliktiga bryggerier af kontrollörer och vid skattefria bryggerier af tillsyningsmän. Kontrollör erhåller under tjänstgöringstiden af staten dagarfvode med 3 kronor för tillsyn å ett bryggeri och med 1 krona för hvarje ytterligare bryggeri, öfver hvilket han har tillsyn. Kontrollör, som samtidigt utöfvar tillsyn vid brännvinsbränneri och skattepliktigt bryggeri, åtnjuter för tillsyn å hvarje sådant bryggeri blott 1 krona om dagen. Tillsyningsmännen vid de skattefria bryggerierna åtnjuta jämväl ersättning af statsmedel, hvilken ersättning ej må utan Kungl. Maj:ts medgifvande bestämmas till högre belopp än 20 kronor i månaden för hvarje bryggeri.

Med undantag endast för tillsyningsmännen vid de skattefria bryggerierna, hvilka förordnas af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, utses de nu omförmälda lägre kontrolltjänste-

männen af Kungl. Maj:ts befallningshafvande efter vederbörande öfverkontrollörs hörande. Beträffande hela kontrollpersonalen gäller, att förordnandena afse högst ett tillverkningsår.

Af hvad som förekommit under frågans handläggning inom finansdepartementet har framgått, att för vinnande af de i Riksdagens förvarande skrifvelse af den 12 maj 1906 angifna önskemål åtskilliga förändringar erfordras i kontrollens nuvarande organisation.

Såsom en af de viktigaste reformerna vid en omorganisation af kontrollen öfver tillverkningsavgifterna har redan vid frågans behandling inom Riksdagen angifvits, att nämnda kontroll bör i största möjliga utsträckning handhafvas af samma kontrollpersonal och icke, såsom för närvarande är förhållandet, af för kontrollen öfver hvarje olika tillverkning särskildt utsedde kontrolltjänstemän. Genom den undersökning som företagits för att utröna, i hvilken utsträckning ett dylikt sammanförande af kontrollen lämpligen kan äga rum, har det visat sig, att den vid kontrollen öfver sockertillverkningen anställda personalen är så upptagen af sin tjänstgöring vid sockerfabrikerna, — åtta timmar hvarje dygn och i åtskilliga fall ännu längre tid — att det åtminstone för närvarande ej synes vara möjligt att kunna samtidigt använda denna personal vid bränneri- eller bryggerikontrollen. Det torde ock vara för tidigt att, innan det nya systemet för beskattning af socker varit i verksamhet ens ett helt tillverkningsår, föreslå några mera väsentliga förändringar i detsamma. Det upprättade förslaget till omorganisation afser därför, hvad den lokala kontrollen angår, endast brännvins- och maldryckstillverkningarna, hvaremot i fråga om öfverkontrollörsinstitutionen en förändring ifrågasattes beträffande sockerkontrollen.

Enligt den nya organisationen skulle riket indelas i smärre distrikt och för hvart och ett af dessa utses en kontrollör, hvilken skall utöfva tillsyn öfver samtliga inom distriktet befintliga brännvinsbrännerier samt skattepliktiga och skattefria bryggerier. Till följd af tillverkningsställenas ojämna fördelning öfver landet komma dessa tjänstgöringsdistrikt att blifva synnerligen olika, såväl i fråga om antal tjänstgöringsställen som inom distrikt, där mer än ett tjänstgöringsställe finnes, beträffande afstånden mellan tjänstgöringsställena. När tjänstgöringsställena i åtskilliga fall äro så belägna, att dels för besparing dels för kontrollens lämpliga anordnande kontrollörsdistrikt måste sammansättas af tjänstgöringsställen belägna inom olika län, får indelningen i distrikt ej bindas vid länsindelningen.

Den nyss berörda olikheten i tjänstgöringsdistriktens storlek och den däraf följande olikheten i kontrollörernas arbete göra det omöjligt att fortfarande hafva kontrollörernas arfvoden i vederbörande tillverkningsförordningar fastställda till fixa belopp. Mitt förslag till omorganisation innefattar ock, att detta aflönings sätt utbytes mot en anordning, hvarigenom kontrollörs ersättning ställes i direkt förhållande till det arbete, kontrollen inom tjänstgöringsdistriktet kräfver. I sådant hänseende föreslår jag, att ersättningen hädanefter må utgå i förhållande till det antal tjänstgöringsställen — brännerier eller bryggerier — som finnas inom hvarje tjänstgöringsdistrikt. Ersättningsbeloppet bör gifvetvis icke stiga i direkt progression med antalet tjänstgöringsställen utan efter pröfning af hvad i hvarje särskildt fall kan anses utgöra skälig ersättning, hvarvid afseende äfven bör fästas vid afståndet mellan tjänstgöringsställena, enär särskild ersättning för resor inom distriktet icke skulle förekomma.

Äfven ur besparingssynpunkt finner jag denna anordning hafva bestämdt företräde framför den nuvarande med fixa arfvoden. På det att anordningen må medföra det ur denna synpunkt afsedda resultatet, äfvensom för ernående af likformighet i aflöningsförhållandena inom landets olika delar, är det emellertid nödvändigt, att såväl distriktsindelningen som bestämmandet af kontrollörernas arfvoden inom gränser, som fastställas af Riksdagen, öfverlämnas åt en enda myndighet och då naturligtvis åt den centrala kontrollmyndigheten, hvilken i detalj bestämmer kontrollörernas åligganden och därigenom är mest kompetent att bedöma, huru stort hvarje distrikt kan göras och huru omfattande arbetet med kontrollen därinom blir.

Det hade kanhända varit mest i konsekvens med hvad jag nu föreslagit i fråga om den centrala kontrollmyndighetens befattning med kontrollörsdistriktet, att öfverflytta utseendet och förordnandet af kontrollörerna från länsstyrelserna till nämnda centralmyndighet, men jag har ej velat föreslå denna förändring, enär det med afseende på den större personalkännedom, som länsstyrelserna besitta, torde vara mest ändamålsenligt att fortfarande låta dem tillsätta kontrollörerna efter förslag af vederbörande öfverkontrollör.

Mot den nuvarande anordningen vid maltdrycks- och sockerkontrollen, att kontrollörerna utses af länsstyrelserna men inkallas till tjänstgöring af öfverkontrollör, har af en Kungl. Maj:ts befallningshafvande erinrats, att därigenom länsstyrelserna beröfvades hvarje möjlighet att utöfva någon bestämmanderätt eller ens något reglerande inflytande på valet af de personer, som verkligen komma i tjänstgöring såsom kon-

trollörer. Jag anser emellertid denna anmärkning icke böra föranleda till någon ändring af det anmärkta förhållandet. Då det ju är öfverkontrollören, som bär ansvaret för kontrollen inom det distrikt, där han tjänstgör, bör han ock hafva vederbörligt inflytande på valet af kontrollörer och äga att placera dem på de tjänstgöringsställen, där han finner hvar och en bäst passa. Länsstyrelsernas uppgift beträffande valet af kontrolltjänstemän är däremot att tillse, det ej någon med hänsyn till det allmännas intresse af pålitlig kontroll mindre lämplig person blir förordnad till kontrollör. Äro därför de af en öfverkontrollör till kontrollörer föreslagna personer sådana, att de kunna ur nämnda synpunkt godkännas, lär skäl saknas för Kungl. Maj:ts befallningshafvande att afvika från öfverkontrollörens förslag. Hvad beträffar frågan, huruvida kontrollörerna böra inkallas till tjänstgöring af Kungl. Maj:ts befallningshafvande eller af öfverkontrollörerna, finner jag detta åliggande såsom varande en af föreliggande behof af kontrollörer föranledd expeditionsåtgärd böra tillkomma öfverkontrollörerna. De af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedda kontrollörer måste nämligen förutsättas alla vara för uppdraget kompetenta, och det lär vid sådant förhållande vara af underordnad intresse för Kungl. Maj:ts befallningshafvande, i hvilken ordning kontrollörerna blifva inkallade i tjänstgöring samt vid hvilka kontrollställen de anställas.

Om sålunda kontrollörerna fortfarande böra utses af länsstyrelserna, bör det däremot, därest enhetlighet i kontrollen skall kunna vinnas, öfverlämnas åt den centrala kontrollmyndigheten att bestämma det antal kontrollörer, som skall förordnas inom hvarje län. Det är nämligen å ena sidan af vikt, att icke så få kontrollörer utses, att tillgång kommer att saknas för det i författningarna föreskrifna ombytet af kontrollörer eller för inkallande af biträdande kontrollörer vid behof, medan det å andra sidan äfven måste tillses, att kontrollörernas antal icke blir större, än att flertalet af dem kan hafva att påräkna en tämligen lång tjänstgöringstid. Jag ämnar nämligen föreslå en viss nedsättning i de för kontrollörerna nu bestämda arfvoden. Med stöd af den vid ett föregående tillfälle, då kontrollörsarfvodet minskats, vunna erfarenhet anser jag emellertid, att denna nedsättning icke är tillräcklig, såvida den ej kompenseras genom en utsträckning af den tid, hvarunder en kontrollör kan få tillfälle att årligen tjänstgöra. Sedan nämligen år 1871 arfvodet för kontrollörerna blifvit nedsatt, yppade sig svårighet att erhålla tillräckligt antal lämpliga kontrolltjänstemän, i följd hvaraf arfvodet år 1876 åter måste höjas. Enligt det föreliggande förslaget

komme i många fall kontrollörernas hela arbetstid att tagas i anspråk, hvilken omständighet gör det yttermera nödvändigt, att tillfälle beredes dem till en icke alltför ringa inkomst af kontrollarbetet.

För närvarande får tjänstgöringstiden under samma tillverkningsår icke öfverskrida för brännvinskontrollör fyra månader vid samma bränneri och för bryggerikontrollör sex månader vid samma bryggeri. Enligt det utarbetade förslaget till omorganisation skulle dessa tider utsträckas därhän, att kontrollör skulle äga att tjänstgöra inom samma distrikt i nio månader. Genom denna utsträckning vinnes ock den fördel, att inom tjänstgöringsdistrikt, där brännerier finnas, kontrollörsombyte icke skulle behöfva ifrågakomma under den allmänna tillverkningsstiden (1 oktober—1 maj).

Genom de af mig nu föreslagna reformerna, rikets indelning i kontrollörsdistrikt och förening af flera, äfven olikartade, tjänstgöringsställen under en kontrollör, skulle en betydande besparing i kostnaden för den lokala kontrollen kunna göras, i det att, enligt en å finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå verkställd beräkning, det belopp, som utgår i arfvoden till kontrollörer vid brännerier och skattepliktiga bryggerier samt till tillsyningsmän vid skattefria bryggerier, år 1905 uppgående till något mera än 500,000 kronor, komme att nedbringas med sammanlagdt omkring 100,000 kronor, d. v. s. 20 procent af hela kostnaden.

Vidkommande öfverkontrollörerna föreslår jag ingen annan förändring, än att, då numera vid hvarje sockerfabrik finnes anställd en förste kontrollör såsom förman för den öfriga kontrollpersonalen, de tjänsteåligganden vid nämnda fabriker, som hittills ålegat öfverkontrollörerna, skola öfverlämnas åt bemälde förste kontrollörer under särskild inspektion af en utaf den centrala kontrollmyndighetens tjänstemän. För utöfvandet af denna inspektion erfordras visserligen anställandet af ytterligare en tekniskt bildad tjänsteman hos nämnda myndighet, hvilken tjänsteman dock skulle hafva äfven andra uppgifter. Genom vidtagandet af ifrågavarande förändring kan emellertid en öfverkontrollörsbefattning indragas redan vid omorganisationens genomförande, hvarjämte möjlighet förefinnes till indragning af ännu en sådan befattning. Någon ökad kostnad skulle genom den nu berörda reformen därför icke uppstå för statsverket. Snarare torde därigenom en besparing kunna beredas.

Jag anhåller att härmed få öfvergå till en redogörelse för det förslag till omorganisation af den centrala kontrollmyndigheten, hvilket blifvit utarbetadt af förbemälde sakkunnige.

Uppkomsten af den nuvarande centrala myndigheten för kontrollen öfver tillverkningsafgifterna daterar sig från år 1855. I den skrifvelse, hvarmed Rikets ständer till Kungl. Maj:t öfverlämnade den vid 1853—54 årens riksdag antagna brännvinstillverkningsförordningen, anfördes, bland annat, att, enär öfverkontrollörerna hade en så maktpåliggande och ansvarsfull befattning, de borde äga en föreningspunkt och öfverstyrelse i något allmänt ämbetsverk, hvars bestämmande ständerna öfverlämnade till Kungl. Maj:ts bepröfvande. Med anledning häraf beslöt Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 1 juni 1855 bildandet af en centralstyrelse för kontrollen å brännvinsförfattningarnas tillämpning genom anställande vid civildepartementet af en byråchef. Från och med år 1874 öfverflyttades de till »byrån för kontrollen öfver brännvinsförfattningarnas tillämpning» hörande ärenden till en inom finansdepartementet anordnad »byrå för kontrollen å tillverkningsafgifter», hvilken byrås chef tillika skulle utöfva öfverinseendet öfver hvitbetssockerbeskattningen. I enlighet med därom af Kungl. Maj:t framställt förslag har sedermera 1884 års Riksdag beslutit, att med justeringsstyrelsens indragning de densamma tillhörande göromål skulle från och med 1885 års ingång öfvertagas af byrån för kontrollen å tillverkningsafgifter samt att under finansdepartementets afdelning af Kungl. Maj:ts kansli finge upptagas, med anslag å ordinarie stat, en kontroll- och justeringsbyrå. Enligt nu gällande författningar utöfvas öfverinseendet öfver brännvins- och bryggerikontrollen samt öfver kontrollen vid sockertillverkningen af chefen för nämnda kontroll- och justeringsbyrå. Denne byråchef är sålunda för närvarande den centrala kontrollmyndigheten. Byråns tjänstepersonal utgöres af en byråingenjör, en kanslisekreterare samt två amanuenser, däraf en tekniskt bildad.

Ursprungligen hade den ifrågavarande centralstyrelsen endast ringa befattning med själfva kontrollväsendet. Till följd af bränneriernas stora antal under de första årtiondena efter husbehofsbränningens afskaffande, det dåvarande kommunikationsväsendets beskaffenhet samt bristen på en fastare organiserad öfverkontroll i orterna, måste öfverinseendet öfver kontrollen anförtros åt länsstyrelserna. Centralstyrelsen för kontrollen öfver brännvinsförfattningarnas tillämpning fick med anledning häraf till snart sagt hufvudsaklig uppgift att utarbета statistik samt att handlägga ärenden rörande försäljning af brännvin. Sedermera hafva emellertid dels genom spritkontrollapparaters införande vid brännerierna under åren 1883—84, dels särskildt genom utfärdandet af 1887 års brännvinstillverkningsförordning allt flera detaljer af brännerikontrollen öfverflyttats från länsstyrelserna till öfverkontrollörerna och därigenom

medelbart till centralstyrelsen, d. v. s. förbemälde byråchef, under hvilken öfverkontrollörerna direkt lyda. Alltsedan år 1873 har äfven öfverinseendet öfver hvitbetssockerbeskattningen tillhört nämnde byråchef, hvarjämte från och med år 1885 justeringsväsendet sorterar under kontroll- och justeringsbyrån. Ytterligare hafva sedermera såsom föremål för byråns verksamhet tillkommit öfverinseendet öfver denatureringen af brännvin och öfver bryggerikontrollen i riket samt beredningen af alla till afgörande hos Kungl. Maj:t förekommande ärenden rörande försäljning af vin och öl m. m. Denna alltjämt ökade arbetsböda har emellertid sedan år 1884, då byrån såsom nämndt erhöll sin nuvarande organisation, icke föranlett förstärkning af byråns ordinarie personal. Det ytterligare ökade arbete för byrån, som blifvit en följd af det förändrade system för beskattning af socker, som tillämpats från och med den 1 september 1906, gör emellertid anställandet af ännu en tekniskt bildad tjänsteman vid byrån önskligt, på det att öfverkontrollörernas befattning med sockerkontrollen, såsom förut antydts, må kunna undvaras. Af den redogörelse, jag lämnat ej mindre för den centrala kontrollmyndighetens nuvarande göromål än äfven för den befogenhet, som därutöfver skulle tillkomma densamma enligt det föreliggande förslaget, framgår, enligt min uppfattning, att det är nödvändigt att bereda denna myndighet en själfständig ställning. Detta finner jag lämpligast kunna ske genom den nuvarande kontroll- och justeringsbyråns ombildande till ett särskildt, fristående ämbetsverk, bestående af en chef och visst antal ansvariga ledamöter.

Frågan att förändra den nuvarande centrala kontrollmyndigheten till en särskild styrelse är icke ny, utan har redan förut varit under öfvervägande. Sålunda har till det statsrådsprotokoll, som åtföljde Kungl. Maj:ts proposition till 1903 års Riksdag med förslag till förordning angående tillverkning och beskattning af maldrycker, dåvarande chefen för finansdepartementet anfört, att det, i sammanhang med vissa af honom ifrågakämda förändringar beträffande kontrollen, borde tagas under ompröfning, huruvida icke åt den öfverordnade kontrollmyndigheten borde beredas en själfständigare ställning, än densamma nu innehar. Det syntes emellertid departementschefen lämpligast att låta med denna och öfriga organisationsfrågor anstå, tilldess de särskilda kommitterade, hvilka vid denna tidpunkt hade åt sig uppdraget att utreda frågan om ändrad sockerbeskattning, hunnit afgifva sitt betänkande.

Den centrala kontrollmyndighetens verksamhet är otvifvelaktigt, beträffande såväl omfattning som betydelse, af den art, att densamma lämpligast bör utföras af en utaf flera personer sammansatt styrelse.

Såsom ännu ett skäl härför bör, utöfver hvad jag förut anfört rörande omfattningen af det chefen för kontroll- och justeringsbyrån och byråns tjänstemän åliggande arbete, i detta sammanhang erinras därom, att öfverinseendet öfver kontrollen i själfva verket innefattar förvaltningen af det för kontroll å tillverkningsafgifter anvisade förslagsanslaget, i 1907 års riksstat upptaget till 1,100,000 kronor. Vidare bör härvid komma till beaktande, att genom dels maltskattens införande dels ock sockerbeskattningens förändrande till en konsumtions-skatt antalet af chefen för kontroll- och justeringsbyrån underlydande tjänstebefattningar stigit till mellan 1,500 och 1,600.

Också möttes redan vid 1887 års Riksdag ett då framställt förslag att i visst afseende utvidga den nuvarande centrala kontrollmyndighetens befogenhet med den invändningen, att en byråchef i ett statsdepartement ej hade tillräckligt själfständigt ställning för en dylik utvidgning.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra föreslår jag alltså, att i ledet af de förändringar, hvar till den af mig nu ifrågakända omorganisationen af kontrollen öfver tillverkningsafgifterna föranleder, måtte ingå jämväl ombildning af den nuvarande centrala kontrollmyndigheten till ett själfständigt centralt ämbetsverk, som lämpligen kunde benämnas *kontroll- och justeringsstyrelsen*.

Denna nya styrelse skulle dels handhafva öfverinseendet öfver kontrollen öfver tillverkningen och beskattningen af brännvin, malt-drycker och socker samt öfvertaga öfriga i samband därmed stående göromål, hvilka nu tillhöra kontroll- och justeringsbyrån, dels ock utgöra styrelse för justeringsverket. Nämnade byrå och särskildt den där anställde byråchefen har emellertid äfven till åliggande att biträda chefen för finansdepartementet med handläggning af sådana ärenden rörande tillverkning och beskattning af brännvin, maldrycker och socker äfvensom försäljning af brännvin, vin och öl m. m., hvilka ankomma på Kungl. Maj:ts pröfning och afgörande, ett åliggande som naturligen skulle i och med byråns ombildning till ett själfständigt ämbetsverk bortfalla, hvaremot styrelsens underdåniga yttrande kommer att i alla dylika mål, där så finnes erforderligt, införas.

Till frågan huru den nya styrelsen lämpligast bör organiseras, torde jag senare få återkomma. Redan nu vill jag emellertid nämna, det jag tänkt mig, att nämnda ämbetsverk, vid hvilket organisation landtbruksstyrelsen i flera afseenden synes kunna tjäna till förebild, skulle bestå af en chef jämte tre ansvariga ledamöter, däraf två tekniskt bildade och en tillika sekreterare. Utöfver den nuvarande kontroll- och justeringsbyråns personal skulle sålunda tillkomma ytterligare en tekniskt bildad

tjänsteman. Detta sammanhänger med den af mig förut omnämnda ändring af kontrollen vid sockerbeskattningen, i det att denne nye tjänsteman skulle, på sätt förut angifvits, utöfva den inspektion öfver sockerfabrikerna, som nu åligger öfverkontrollörerna. Därjämte skulle han tjänstgöra såsom öfverkontrollör vid brännvins- och maltdryckskontrollen i Stockholms stad och trakten närmast däromkring. Denna anordning, att en tjänsteman vid den centrala kontrollmyndigheten skulle tjänstgöra såsom öfverkontrollör torde medföra en väsentlig fördel, i det att sagda myndighet därigenom kommer i en nära och personlig beröring med den lokala kontrollen och blir i tillfälle att inhämta noggrannare kännedom om densamma, än hvad nu kan ske endast genom tillfälligtvis företagna inspektionsresor.

Utöfver de åligganden och befogenheter, hvilka enligt det af mig nu framlagda förslaget till omorganisation skulle tillkomma den centrala kontrollmyndigheten, torde därjämte vissa andra åligganden böra öfverflyttas till den nya styrelsen.

Till följd af den ställning, chefen för kontroll- och justeringsbyrån intager, har det i gällande författningar uppdragits åt chefen för finansdepartementet att bestämma tjänstgöringsområden för öfverkontrollörer och för justerare af mått och vikt, att konstituera justerare, att inkalla öfverkontrollörer till tjänstgöring samt att i vissa fall bevilja öfverkontrollörer och justerare tjänstledighet. När Kungl. Maj:t i proposition till 1905 års Riksdag angående beskattning af socker föreslog, att förste kontrollörer vid sockerfabrikerna skulle förordnas af nämnde departementschef, uttalade däremot Riksdagen den uppfattning, att det syntes icke stå i öfverensstämmelse med andan i vår författning att åt chefen för ett statsdepartement öfverlämna tillsättandet af tjänstebefattningar. Detta uttalande torde äga tillämpning äfven på departementschefens nyss omnämnda befattning med öfverkontrollörer och justerare, hvilken därför bör öfverflyttas till den nya centralstyrelsen.

I enlighet med de grunder till en omorganisation af kontrollen öfver tillverkningsafgifterna, för hvilka jag nu redogjort, hafva utarbetats förslag till nya förordningar *angående tillverkning af brännvin, angående tillverkning och beskattning af maltdrycker* samt *om beskattning af socker*. I öfverensstämmelse med hvad som är förhållandet enligt nu gällande lagstiftning i berörda ämnen, innehålla dessa författningsförslag alla de grundläggande och i öfrigt de viktigare bestämmelserna, hvaremot de mera detaljerade bestämmelserna äro afsedda att, likasom hittills, inflyta i särskilda ordningsstadgar.

Jag anhåller att få underställa Kungl. Majt:s pröfning hvar och ett af författningsförslagen för sig, därvid jag blir i tillfälle att närmare redogöra för de skiljaktigheter, som förefinnas mellan dessa förslag och de uti förevarande ämnen nu gällande författningar.

Förslag afseende upprättande af den nya kontroll- och justeringsstyrelsen med hvad därmed står i samband kommer att af mig särskildt föreläggas Kungl. Maj:t.»

Enligt statsrådsprotokollet föredrog departementschefen härefter det nyss omnämnda förslaget till förordning angående tillverkning af brännvin och anförde därpå följande:

»Det nu upplästa författningsförslaget, hvilket torde såsom bilaga få fogas vid detta protokoll, skiljer sig, utom hvad angår de bestämmelser, som äga samband med det af mig nyss framlagda förslaget till förändrad organisation af kontrollen, jämväl i andra delar från den nu gällande brännvinstillverkningsförordningen.

Sålunda hafva till en början vidtagits vissa redaktionella förändringar, åsyftande att bringa större öfverskådlighet åt förordningens bestämmelser och äfven i vissa fall att förtydliga desamma. Dessa formella ändringar torde emellertid icke vara af beskaffenhet att erfordra vidare omnämnande. Jag öfvergår därför till att lämna en redogörelse för de ändringar af mera saklig innebörd, som det ansetts lämpligt och erforderligt att låta förordningen nu undergå.

Såsom jag förut erinrat, är det nu öfver tjugu år sedan spritkontrollapparater kommo till användning vid brännvinskontrollen. Dessa apparater hafva alltjämt visat sig vara synnerligen pålitliga, och med anledning af det sålunda alltmera stadgade förtroendet till apparaternas tillförlitlighet har jag ansett tidpunkten vara inne att i enlighet med den af Riksdagen uttalade önskan föreslå vidtagandet af vissa förenklingar i kontrollproceduren, i syfte att med bibehållen effektivitet kunna inskränka kontrollörernas personliga deltagande i kontrollen.

Enligt nu gällande lagstiftning är kontrollen vid brännerierna ordnad i hufvudsak på följande sätt. Det tillverkade brännvinet ledes från rektifikationsapparatens imkylare genom slutna rör till kontrollapparaten, som uppmäter detsamma och äfven angifver dess litertal af normalstyrka (50 % alkoholhalt). Från kontrollapparaten rinner brännvinet, alltjämt i slutet rör, till en sprithållare, som är uppställd i ett särskildt rum, sprithållarorummet. Såväl sprithållare som nämnda rum äro satta under kronans lås.

Vid hvarje bränneri — med endast ett par undantag, där två brännerier äro belägna alldeles invid hvarandra — är anställd en kon-

trollör, hvilken skall bo antingen i bränneriets närhet eller hos tillverkaren. Kontrollören skall minst två gånger om dagen afläsa kontrollapparaten. Vidare skall han, i allmänhet dagligen, uppmäta och profva det brännvin, som finnes i sprithållaren — denna rymmer i de flesta fall icke mycket mera än ett dygns tillverkning. Uppmätningen sker antingen genom brännvinets tappande på krönta transportkärl eller medelst målkärl om 20 eller 30 liters rymd. Efter uppmätningen inlägges brännvinet på nederlaget vid bränneriet, såvida icke tillverkaren redan betalat skatt för detsamma, i hvilket fall han äger att fritt förfoga öfver brännvinet.

Kontrollören skall vidare ombesörja förandet af föreskrifna journaler och längder vid bränneriet, utlämna brännvin från nederlaget, när tillverkaren så önskar och är därtill berättigad, afsända rapporter till länsstyrelsen, kontroll- och justeringsbyrån och öfverkontrollören den 1 och 15 i hvarje månad samt slutligen uppmäta och profva mäsken och noggrant tillse, att gifna föreskrifter efterlefvas och intet olofligt sker i bränneriet.

Det föreliggande författningsförslaget innebär följande förändringar i det nu tillämpade kontrollförfarandet.

1. Den direkta uppmätningen af brännvinet ur sprithållaren har ansetts icke vidare behöfva förekomma. Ändamålet med berörda uppmätning har varit endast att kontrollera apparaternas utslag. Enligt förslaget skulle därför sprithållare och sprithållarerum i allmänhet icke vara satta under kronans lås, utan tillverkaren skulle städse, jämte kontrolltjänstemännen, hafva tillträde till dem och äga att själf omhändertaga det tillverkade brännvinet.

2. Kontrollören skulle icke längre behöfva bo i bränneriets omedelbara närhet, hvilket äfven i många fall skulle blifva omöjligt för honom, då kontrollörerna ju icke vidare skulle anställas vid visst bränneri utan inom visst distrikt med kanske flera tjänstgöringsställen. Kontrollör skulle ej heller vidare behöfva besöka bränneriet dagligen utan endast två gånger i veckan, den ena gången på en af vederbörande öfverkontrollör förut bestämd dag, afräkningsdagen, och den andra gången på oregelbundet återkommande tid.

På afräkningsdagen skall tillverkaren till kontrollören afänna *dels* de bevis, som berättiga honom att få skatt afförd i afräkningslängden, det vill säga ränterikvittenser å inbetald skatt, bevis öfver vid allmänt brännvinsnederlag påförd skatt, denatureringsbevis samt utförselbevis, *dels ock*, för inläggande på nederlag, så mycket brännvin, att på nederlaget komma att såsom säkerhet för skatten ligga minst

85 procent af det vid bränneriet tillverkade, obeskattade brännvinet. Kontrollören skall på afräkningsdagen afläsa kontrollapparaten och införa afläsningen i tillverkningsjournalen, däri sedan myckenheten tillverkad brännvin beräknas. Därefter skall han verkställa skatteafräkning, d. v. s. efter införande i afräkningslängden af nyss omförmälda bevis, för hvilka skatt där må afföras, uträkna för huru stor myckenhet brännvin skatt är ogulden.

Underlåter tillverkare att aflämna erforderlig myckenhet brännvin, skall kontrollören ofördröjligen anmäla förhållandet hos länsstyrelsen, som genast skall låta utmäta det felande skattebeloppet samt tillika, därest det anses erforderligt för bevarande af statens rätt, såsom exempelvis om den af tillverkaren ställda säkerheten befinnes icke vara tillräcklig eller tillverkare upprepade gånger låter ifrågavarande underlåtenhet komma sig till last, återkalla tillståndsbeviset.

Enär vid bränneri, där cisterner begagnas för brännvinets förvarande på nederlag, det kan vålla svårighet för tillverkaren att, innan brännvinet kan öfverföras på cistern, på lösa kärl förvara en hel veckas tillverkning, skall kontrollör vara skyldig att, om tillverkare så önskar, vid hvarje besök företaga inläggning af brännvin på nederlaget och äfven att på tillverkarens kallelse, såvidt hans öfriga tjänstgöring det medgifver, särskildt infinna sig vid bränneriet för inläggning på eller uttagning från nederlaget.

Den i nu berörda hänseenden grundläggande bestämmelsen återfinnes i förslagens 14 §. De mera detaljerade föreskrifter, som erfordras, komma att sedermera inflyta i ordningsstadgan för brännerierna.

3. Såsom nyss anförts, skall tillverkaren endast en gång i veckan till kontrollören aflämna det brännvin, som skall utgöra säkerhet för ogulden skatt. Sålunda kommer tillverkaren att mellan hvarje skatteafräkning under sex dygn fritt föfoga öfver det tillverkade brännvinet. Därvid kan det understundom inträffa, att tillverkaren å afräkningsdagen befinnes hafva afhändt sig hela veckans tillverkning. För att emellertid i dylika och andra tänkbara fall alltid må finnas för täckande af statens skattefordran lätt utmättningsbar tillgång har i 4 § föreslagits, att, innan tillståndsbevis till brännvinstillverkning utfärdas, tillverkare skall hafva ställt af länsstyrelsen godkänd säkerhet för så stort skattebelopp, som svarar mot medeltillverkningen under tio tillverkningsdygn. Den ställda säkerheten skall sedermera under tillverkningsperioden alltid hållas vid sådan höjd, att den svarar mot det på tio dygns medeltillverkning belöpande skattebeloppet. Häraf följer, att vid ökning af tillverkningen säkerheten bör höjas. Emellertid

bör endast en mera konstant och mera afsevärdt ökad tillverkning medföra skyldighet att höja den ställda säkerheten, och har därför blifvit i 4 § 4 mom. föreslaget, att denna skyldighet skall inträda, därest under tio på hvarandra följande tillverkningsdygn i medeltal för hvarje dygn tillverkats mer än en femtedel utöfver hvad i driftsanmälan uppgifvits. Statens skatteintresse motiverar den föreslagna stränga påföljden för uraktlåtenhet härutinnan, nämligen återkallande af tillståndsbeviset.

4. Såsom en ytterligare kontroll på tillverkaren skall enligt det föreliggande förslagets 10 § denne vara skyldig att hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för vederbörande öfverkontrollör. Motsvarande skyldighet är i gällande förordning angående tillverkning och beskattning af maltdrycker stadgad för där omförd tillverkare.

5. Då kontrollören ej behöfver dagligen besöka bränneriet, blir det honom omöjligt att vidare föra den föreskrifna journalen öfver inmäskningen. I öfverensstämmelse med hvad som gäller beträffande bryggerierna, där tillverkaren för såväl krossnings- som bryggjournal, skulle därför enligt förslaget inmäskningsjournalen vid brännerierna föras af tillverkaren eller dennes med hänsyn till brännvinstillverkningen särskildt befullmäktigade ombud.

6. Därest kontrollapparat vid bränneri kommit i olag, kan det inträffa, antingen att kontrollörens närvaro där erfordras på sådant sätt, att han blir hindrad i sin öfriga kontrolltjänstgöring eller ock att han till följd af nämnda tjänstgöring ej kan själf verkställa den provisoriska kontroll med uppmätning af det tillverkade brännvinet m. m., som måste träda i stället för kontrollapparaten. För kontrollens behöriga utöfvande har därför i 24 § föreslagits befogenhet för kontrollören att tillkalla annan pålitlig person att mot åtnjutande af ersättning af statsmedel såsom biträdande kontrollör tjänstgöra vid bränneriet, dock endast under den korta tid, som bör förflyta, till dess öfverkontrollören hinner närmare förordna, huru kontrollen vid bränneriet skall ordnas. Kontrollapparaterna bruka endast sällan råka i olag och vanligen afhjälpes felet genast af öfverkontrollören, hvilken ofördrojligen skall underrättas af kontrollören. Äfven om ny kontrollapparat skulle behöfva rekvireras från kontroll- och justeringsstyrelsen, kunna i allmänhet kontrollanordningarna åter vara reglerade efter några få dagar. Ersättningsarna åt biträdande kontrollörer kunna därför icke stiga till något för statskassan afsevärdt belopp.

På det att kontrollör må genast erhålla underrättelse om upp-

kommet fel å kontrollapparat, har i förslaget stadgats skyldighet för tillverkaren att meddela sådan underrättelse.

7. För att undersöka, huru kontrollapparat fungerar, skall enligt nu gällande bestämmelser öfverkontrollör anställa profmätning, hvarvid sprithållaren fullständigt tömmes två dagar å rad. Dylika profmätningar blifva jämväl fortfarande behöfliga, och för detta ändamål skulle öfverkontrollör äga rätt att vid sådana tillfällen sätta sprithållare och sprithållarerum under kronans lås.

Genom förenkling af kontrollen på sätt jag nu föreslagit blir det möjligt att genomföra kontrollörs tjänstgöring inom distrikt med flera kontrollställen.

Det kontrollsystem, som, efter vidtagande af förut berörda förändringar, skulle komma till tillämpning, är enligt såväl de i frågan hörda sakkunniges som min egen öfvertygelse ägnadt att på ett fullt tillfredsställande sätt tillgodose statens anspråk på en effektiv kontroll öfver brännvinstillverkningen. Man måste ju dock vara beredd på att något förfarande från en tillverkares sida kan komma att göra skärpt kontroll erforderlig för bevarande af statens rätt. Detta sker lämpligast därigenom, att en kontrollör anställs att tjänstgöra uteslutande vid ifrågavarande bränneri samt att sprithållare och sprithållarerum sättas under kronans lås. Sådan åtgärds vidtagande skulle ankomma på kontroll- och justeringsstyrelsen, men, enär omedelbar åtgärd kan vara af nöden, bör öfverkontrollör äga befogenhet att vid förefallande dylikt behof provisoriskt vidtaga erforderliga åtgärder. Bestämmelse i förevarande hänseende har införts i 25 §.»

På sätt framgår af chefens för finansdepartementet ofvan anförda yttrande, innefattar det föreliggande författningsförslaget jämte de till Riksdagens pröfning samtidigt framlagda förslagen till förordningar angående tillverkning och beskattning af maltdrycker samt om beskattning af socker förändrade bestämmelser rörande kontrollen öfver ifrågavarande särskildt beskattade tillverkningar i den riktning, som af Riksdagen angifvits uti dess skrifvelse den 12 maj 1906.

Hvad först beträffar Kungl. Maj:ts förslag till omorganisation af kontrollväsendet, sedt såsom ett helt, finner utskottet, att genom detsamma förverkligats, så långt förhållandena för närvarande synas kunna med-

gifva, det i Riksdagens berörda skrifvelse uttalade önskemålet om större enhetlighet i kontrollens organisation.

Med afseende å det nu förevarande förslaget till förordning angående tillverkning af brännvin är att särskildt märka, att detta tillika innefattar en afsevärd förändring af själfva kontrollsystemet vid brännerierna. Enligt den detaljerade redogörelse för kontrollproceduren, som chefen för finansdepartementet lämnat, har denna förändring ansetts kunna vidtagas med hänsyn till de för närvarande använda kontrollapparaternas grundligt pröfvade pålitlighet. Den förenklade kontrollproceduren karakteriseras hufvudsakligen däraf, att kontrollörens personliga deltagande i kontrollen skulle inskränkas, bland annat i det hänseende att kontrollören i regel endast två gånger i veckan skulle besöka hvarje bränneri.

Emot en dylik inskränkning hafva emellertid inom utskottet uttalats betänkligheter. Det har sålunda gjorts gällande, att, då det nuvarande systemet gafve en kontroll, angående hvars ändamålsenlighet och effektivitet alla vore ense, det icke vore tillrådligt att nu åter beträda experimentens väg med risk att misslyckas. Och den besparing i kontrollkostnaderna, hvilken i den kungl. propositionen ställes i utsikt, eller omkring 100,000 kronor, kunde, med hänsyn till den stora skatteintäkt, som genom de ifrågavarande tillverkningsafgifterna tillföres statskassan, — i rundt tal 40 miljoner kronor per år — icke anses uppväga den risk för minskning af kontrollens effektivitet, som det kungl. förslaget, i hvad detta afsåge förändrade kontrollanordningar vid brännerierna, syntes innebära. Kontrollörernas dagliga närvaro vid brännerierna och personliga öfvervakande af tillverkningen borde därför icke uppgifvas, helst denna anordning ändock icke torde lägga hinder i vägen för vinnande af större enhetlighet i kontrollens organisation i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till hvad sålunda uttalats finner ock bevillningsutskottet, att vid bedömande af den föreliggande frågan bör såsom grundprincip uppställas främst fordran på en effektiv kontroll i förening med största möjliga enhetlighet i densammes organisation, samt att i andra rummet reformerna böra inriktas på vinnandet af besparing. Med hänsyn härtill förordar utskottet, att den lokala kontrollen vid brännerierna må i hufvudsak bibehållas sådan den för närvarande är ordnad, hvar emot Kungl. Maj:ts förslag i öfrigt bör vinna godkännande. Då härigenom handhafvandet af kontrollens organisation, i likhet med hvad Kungl. Maj:t föreslagit, skulle komma att tillhöra den nya centrala

kontrollmyndigheten, bereder utskottets förslag tillfälle att i den utsträckning, kontroll- och justeringsstyrelsen finner möjlig, på gemensam personal sammanföra kontrollen öfver brännvins- och maltdryckstillverkningsarna och att äfven i öfrigt tillgodose krafven på enhetlighet i kontrollorganisationen.

Jämväl möjligheten att härvid göra besparingar synes utskottet på sådant sätt vara bevarad, därigenom att utskottet tillstyrker bibehållande af den af Kungl. Maj:t föreslagna nedsättning i kontrollörernas dagarfvode. På sätt i det propositionen åtföljande statsrådsprotokollet också är anfördt, erhålla kontrollörerna kompensation för denna nedsättning genom den längre tjänstgöringstid, nio månader emot nu fyra månader, som kontrollörerna efter den nya organisationens genomförande kunna hafva att påräkna.

Utskottets förslag skulle föranleda, att de i nu gällande förordning förefintliga, den lokala kontrollen berörande bestämmelser skulle införas i stället för de i 4, 14 och 24 §§ af Kungl. Maj:ts författningsförslag ifrågasatta stadganden, hvarjämte 25 § i Kungl. Maj:ts förslag skulle utgå. Dessa ändringar jämte två därmed sammanhängande formella ändringar, den ena i 6 § och den andra i öfvergångsstadgandet, samt erforderlig förändrad paragrafbeteckning, hafva blifvit iakttagna i utskottets vid detta betänkande fogade författningsförslag.

I öfrigt har det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förordning angående tillverkning af brännvin icke gifvit anledning till erinran från utskottets sida.

Vissa bestämmelser i Kungl. Maj:ts författningsförslag, nämligen 8 §, 13 § 4 mom., 34 § och sista punkten i det vid förslaget fogade öfvergångsstadgande, hvilka innehålla föreskrifter rörande tilläggsafgift för brännvin tillverkad af majs, hafva, vid det förhållande att vid innevarande riksdag väckt fråga angående förändring af tullsatsen å majs ännu icke blifvit af Riksdagen afgjord, icke ansetts böra göras till föremål för beslut inom utskottet; kommande utskottet att, sedan Riksdagens beslut i nämnda fråga blifvit fattadt, afgifva yttrande rörande ofvan omförmälda bestämmelser.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer bevillningsutskottet,

1:o) att Riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande förslag till förordning angående tillverkning af brännvin icke kunnat oförändradt bifallas, måtte i de delar, som innehållas i utskottets härvid fogade författningsförslag, antaga Kungl. Maj:ts nämnda

förslag med de ändringar, det bilagda författningsförslaget utvisar.

Beträffande de bestämmelser, som hafva afseende å särskild tilläggsafgift för brännvin tillverkad af majs och som i Kungl. Maj:ts författningsförslag innehållas i 8 §, 13 § 4 mom., 34 § samt sista punkten af det vid förslaget fogade öfvergångsstadgande, kommer bevillningsutskottet framdeles att afgifva utlåtande; hvilket utskottet härmed får för Riksdagen

2:o) anmäla.

Stockholm den 16 april 1907.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer:

af herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, som beträffande det i 20 § omnämnda arvodet åt öfverkontrollör ansett detta böra beräknas efter 3,000 kronor för år, därest öfverkontrollör uppbar pension af statsmedel;

af herr *J. Bromée* i Billsta, som instämt med herr Ericsson; samt

af herr *Lyckholm*, som anfört:

»Jag har icke kunnat blifva öfvertygad om behöfligheten af att i den nuvarande kungl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrås ställe tillskapa ett nytt centralt ämbetsverk, »kontroll- och justeringsstyrelsen».

Då jag i min motion n:o 126 för år 1906 påyrkade »en genomgående revision och omläggning af kontrollen öfver de extra beskattade näringarna», tillät jag mig att uppdraga en jämförelse mellan utgifterna för maltdryckskontrollen i vårt land och i konungariket Würtemberg, hvars maltskattelagstiftning är af liknande beskaffenhet som vår, och hvilket åtnjuter stadgad anseende som münsterland med hänsyn till sitt kontrollsystem. Vår maltdryckskontroll kostade tillverkningsåret 1903—1904 enligt officiell berättelse icke mindre än 454,101 kronor, under det samma kontroll i Würtemberg år 1903 uppgafs belöpa sig på endast 250,000 mark (för en afverkning af 86 miljoner kilogram malt i 1,418 salu- och 3,822 hembryggerier).

Det Würtembergska kontrollsystemets prisbillighet, som med sig förenar fullt betryggande effektivitet, är beroende på, som jag redan då framhöll, dess starkare centralisation, hvilken är en helt annan än den af Kungl. Maj:t nu föreslagna. I Würtemberg finnes nämligen *ett för alla indirekta skatter, såväl tullar som acciser, gemensamt ämbetsverk*, hvars personal sålunda äfven handhafver maltdryckskontroll.

Det förslag, som nu hos oss framlagts, har icke gått denna, af mig i fjol antydda väg. Hade den öfvergifvits, efter det en noggrann pröfning uppvisat oöfverstigliga hinder emot eller praktiska svårigheter vid dess beträdande, så vore ju därom ingenting att säga. Men då icke ens ett försök i den riktningen synes hafva gjorts, står det för

mig fortfarande såsom ett hvarken af teoretiska betänkligheter eller praktiska olägenheter vederlagdt önskemål, att *hela kontrollen öfver de extra beskattade näringarna bör förläggas under generaltullstyrelsen*. Det finnes all sannolikhet för att en sådan anordning skulle lämpa sig för de svenska förhållandena lika väl som för exempelvis Frankrike, Bayern, Würtemberg, Österrike och Danmark.

Enär jag sålunda finner den i Kungl. Maj:ts proposition presterade utredningen otillräcklig, har jag icke anledning att närmare ingå i någon granskning af densamma.

En detalj i det kungliga förslaget synes mig dock värd påpekande, nämligen den stora skillnaden i kontrollkostnader för skattepliktiga och skattefria bryggerier. Det måste betecknas som en oegentlighet, att kontrollen för det allra minsta skattepliktiga bryggeri med endast ett par tiotusentals kilograms maltafverkning skall kosta 2 kronor pr dag, under det att för de allra största skattefria bryggerierna med hundratusentals kilograms maltafverkning kontrollkostnaden endast uppgår till 20 kronor i månaden, d. v. s. blott $\frac{2}{3}$ krona pr dag.

Då det är min uppfattning, att en utredning är erforderlig om spörsmålet, huruvida icke tullverket lämpligen kan öfvertaga de extra beskattade näringarna, en anordning, som för den lokala kontrollen sannolikt skulle medföra stora fördelar, främst ur ekonomisk, men äfven ur effektivitetens och den tekniska sakkunskapens synpunkt, och då inrättandet af ett nytt ämbetsverk, som den föreslagna kontroll- och justeringsstyrelsen skulle omintetgöra eller åtminstone försvåra en sådan omläggning af kontrollen, har jag icke kunnat biträda utskottets beslut att tillstyrka § 19 mom. 1 i förslaget till förordning angående tillverkning och beskattning af brännvin.»

Dessutom hafva herrar *Hammarström*, friherre *Trolle*, *Sundvall* och *Bergström* begärt få antecknadt, att de icke deltagit, herrar *Hammarström* och *Bergström* i behandlingen samt herrar friherre *Trolle* och *Sandvall* i den slutliga behandlingen af detta ärende.

Förslag

till

Förordning angående tillverkning af brännvin.

I KAP.

Om rättighet till brännvins tillverkning och destillering.

1 §.

1. Brännvin må, med de här nedan i 2 och 3 mom. omförmälda undantag, tillverkas ej mindre af enhvar välfrejdad person, hvilken äger eller innehar i mantal satt eller särskildt skattlagd jord, än äfven af den, som är behörig att idka fabriksrörelse. Afider brännvinstillverkare eller varder han försatt i konkurs, må redan anmäld tillverkning utöfvas af döds- eller konkursboet.

2. Öfverståthållare, underståthållare, landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, kronofogde, länsman, lands- och stadsfiskal, polis-tjänsteman, domare på landet, borgmästare eller annan magistratsperson i stad, ecklesiastik ämbets- eller tjänsteman, kyrkobetjänt, folkskollärare, i tjänst varande läkare, brännerikontrollör eller tillsyningsman, eller i allmänhet ämbets- och tjänsteman, som till följd af sin befattning kan komma att deltaga i beslut om brännvinstillverkning eller kontroll därå, må icke befatta sig med dylik tillverkning.

Detsamma gälle ock om bolag, däri någon i detta mom. nämnd person är delägare, äfvensom om den, hvilken blifvit dömd till ansvar för brott, som omförmäles i 31 eller 33 §§ af denna förordning.

3. Å ecklesiastika och andra boställen, så ock å annan kronans jord, som ej med stadgad åborätt besittes, vare brännvinstillverkning förbjuden.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag).

2 §.

1. Brännvinstillverkning vare i allmänhet tillåten allenast från klockan tolf på dagen första helgfria dag i oktober månad till första helgfria dag i maj månad det därpå följande året vid samma timme.

2. I sammanhang med pressjästberedning äfvensom vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet göres till förtäring obrukbart (denatureras), må jämväl under den del af året, då brännvinstillverkning på grund af 1 mom. i allmänhet icke är tillåten, brännvinstillverkning äga rum under de särskilda villkor, Kungl. Maj:t pröfvar erforderliga.

3. Brännvinstillverkning eller mäskberedning därtill vare ej medgifven från klockan tio om aftonen näst före sön- eller helgdag till klockan tio om aftonen å sådan dag; dock att, om för särskilda tillverkningsmetoders begagnande undantag från denna bestämmelse skulle finnas oundgängligen nödigt, Kungl. Maj:t vill på särskild underdånig ansökning pröfva, huruvida sådant undantag må medgifvas.

4. Kungl. Maj:t vare, oberoende af hvad förut i denna § är stadgadt, obetaget att, där högst viktiga omständigheter sådant föranleda, föreskrifva inställande under viss tid af all brännvinstillverkning.

3 §.

1. För brännvinstillverkning må begagnas redskap af hvilken storlek och beskaffenhet som helst med allenast de inskränkningar, som för kontrollens handhafvande äro eller varda föreskrifna. Äfven må användas alla slags råämnen, majs och utländsk potatis dock endast i den uti 8 § stadgade ordning samt malen spannmål allenast under den särskilda kontroll, som af Kungl. Maj:t föreskrifves.

2. Efter ansökning äge Kungl. Maj:t medgifva, att under den kontroll och de villkor i öfrigt, som Kungl. Maj:t pröfvar erforderliga, tillverkning af brännvin må äga rum för vetenskapligt ändamål eller försöksvis för tekniskt ändamål utan iakttagande af de i denna förordning meddelade bestämmelser.

4 §.

1. Den, som vill idka brännvinstillverkning, skall minst tio dagar före den, då tillverkningen

4 §.

Den, som vill idka brännvinstillverkning, skall minst tio dagar före den, då tillverkningen är af-

(Kungl. Maj:ts förslag.)

är afsedd att begynna, skriftligen anmäla sådant hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med uppgift å stället för tillverkningens bedrifvande, dagen, då den skall taga sin början, samt det antal liter brännvin, han beräknar i medeltal skall komma att tillverkas för hvarje tillverkningsdygn, äfvensom därvid aflämna bevis, att han är behörig att utöfva brännvinstillverkning. Af bolag tillämnad brännvinstillverkning skall anmälas af den, som enligt gällande lag äger för bolaget föra talan, och skall därvid lämnas uppgift om samtliga delägare i bolaget.

2. Samtidigt med denna anmälan skall tillverkaren hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställa säkerhet för så stort skattebelopp, som svarar mot den uppgifna medeltillverkningen under tio tillverkningsdygn.

3. Varder nyssnämnda säkerhet af Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkänd, och finnes eljest ej hinder möta för handteringens utöfvande, meddele Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillståndsbevis.

4. Har under tio på hvarandra följande tillverkningsdygn i medeltal för hvarje dygn tillverkats mer än en femtedel utöfver hvad i anmälan uppgifvits, skall tillverkaren ofördröjligen ställa säkerhet för det mot den ökade tillverkningen svarande skattebeloppet, vid äfventyr att tillståndsbeviset eljest återkallas.

(Utskottets förslag.)

sedd att begynna, skriftligen anmäla sådant hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, med uppgift å såväl stället för tillverkningens bedrifvande som ock dagen, då den skall taga sin början, samt därvid aflämna bevis, att han är behörig att utöfva brännvinstillverkning. Af bolag tillämnad brännvinstillverkning skall anmälas af den, som enligt gällande lag äger för bolaget föra talan, och skall därvid lämnas uppgift om samtliga delägare i bolaget. Finner Kungl. Maj:ts befallningshafvande hinder icke möta för handteringens utöfvande, varde tillståndsbevis utfärdadt.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

5. Med tillverkningsdygn förstås i denna förordning tiden från klockan tolf på dagen den ena till samma timme å nästföljande helgfria dag.

5 §.

Vill den, som erhållit tillstånd till brännvinstillverkning, afstå från tillverkningens utöfvande, utan att densamma tagit sin början, skall anmälan därom ske hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, dock skall han i sådant fall vara pliktig godtgöra den kostnad, som möjligen uppstått genom kontrollörs inkallande.

6 §.

1. Vill brännvinstillverkare före den allmänna tillverkningstidens utgång afstå från tillverkningsrätten, skall han därom göra skriftlig anmälan hos den kontrollör, som är anställd vid bränneriet, minst tre dagar före utgången af det tillverkningsdygn, med hvilket han anmäler sig vilja afsluta tillverkningen; dock att, om bränneri eller däri begagnad redskap genom vådeld eller annan olyckshändelse blifvit väsentligen skadadt, tillverkningsrätten må upphöra omedelbart efter det tillverkaren gjort skriftlig anmälan därom. Kontrollören åligger att dels lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan, dels ock ofördröjligen underrätta Kungl. Maj:ts befallningshafvande och öfverkontrollören om tiden för tillverkningsrättens upphörande.

2. I bränneri, där tillverkningen sålunda blifvit anmäld att upphöra, må den ej efter den utsatta tiden äga rum utan förnyad anmälan, som i 4 § sägs.

3. Med tillverkningsdygn förstås i denna förordning tiden från klockan tolf på dagen den ena till samma timme å nästföljande helgfria dag.

7 §.

Om anmäld brännvinstillverkning ej företages inom tre tillverkningsdygn efter den i anmälan uppgifna tid, eller brännvinstillverkning

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

afbrytes utan sådan anmälan, som i 6 § 1 mom. omförmäles, eller utan Kungl. Maj:ts därom meddelade föreskrift, och ej inom tre tillverkningsdygn, det oräknadt, hvarunder afbrottet inträdde, ånyo företages, åligger det brännvinstillverkaren att för de tillverkningsdygn, under hvilka tillverkningen sålunda icke utföfvats, gälda på bränneriet belöpande kontrollkostnader.

8 §.

9 §.

1. Vill någon under den tid, då han, enligt erhållet tillståndsbevis, är till brännvinstillverkning berättigad, å bränneriställe genom särskild destillering rena brännvin, må sådant ske under tillsyn af kontrollör. Destillering å bränneriställe under annan tid vare äfven medgifven; dock att anmälan därom skall minst åtta dagar före den tid, destilleringen hvarje gång företages, göras hos vederbörande öfverkontrollör.

2. I öfrigt må brännvins rening, vare sig genom destillering eller på kall väg, verkställas såsom annan handtering, enligt hvad i gällande författningar stadgas.

10 §.

Tillverkare vare skyldig hålla sina handelsböcker med tillhörande verifikationer tillgängliga för vederbörande öfverkontrollör, då denne önskar däraf taga del.

11 §.

Tillverkare ställe sig till efterrättelse hvad den ordningsstadga för brännvinsbrännerierna i riket, som af Kungl. Maj:t utfärdas, innehåller om tillverkares åligganden äfvensom de föreskrifter, kontroll- och justeringsstyrelsen eller vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller nämnda ordningsstadga meddelar.

II KAP.

Om brännvins beskattning och uppläggande på nederlag.

12 §.

1. För brännvin, tillverkad inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 65 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

2. Inbetalning af tillverknings-skatt verkställs i landtränteriet, dock hvarje gång för minst 1,500 liter.

3. Vid utförsel af brännvin må, efter hvad särskildt finnes stadgad, åtnjutas restitution med 66,3 öre för hvarje liter renadt och med 65 öre för hvarje liter icke renadt brännvin af normalstyrka.

4. Restitution af tillverknings-skatt må under de villkor och den kontroll, Kungl. Maj:t vill föreskrifva, åtnjutas:

för brännvin, som vid staten tillhörigt krutbruk användes för tillverkning af krut, afsedt för krigsbruk eller för öfningar i försvars-ändamål;

för finkelolja, afsedd till tekniskt ändamål; samt

för brännvin, som denaturerats.

För brännvin, som denaturerats vid bränneri, där tillverkningsrätt gäller, må åtnjutas skattefrihet.

Afgift för undersökning af finkelolja i och för restitution af tillverknings-skatt utgår med två öre och för denaturering af brännvin med ett öre för hvarje liter af normalstyrka; dock att sistnämnda afgift icke utgår för brännvin, tillverkad vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet denatureras.

13 §.

1. Har tillverkningen icke uppgått till 8,000 liter beskattningsbart brännvin för hela den tid, tillverkningsrätten gällt, då skall förutom stadgad skatt erläggas en afgift af 10 öre för hvarje liter, hvarmed det tillverkade liter-talet understiger nämnda belopp; och likaledes skall, i händelse tillverkningen ej uppgått till 500 liter i medeltal för hvarje tillverkningsdygn, utgå en afgift af 10 öre för hvarje liter,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Därest Kungl. Maj:ts befallningshafvande finner sådant erforderligt för bevarande af statens rätt, må Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillika återkalla tillståndsbeviset.

2. För obeskattadt brännvin, som ej, enligt hvad i 1 mom. sägs, inlagts på nederlag vid bränneriet, skall skatt vara erlagd före den 1 oktober, vid påföljd att Kungl. Maj:ts befallningshafvande eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

3. Denaturerad brännvin må ej ligga såsom säkerhet för ogulden skatt.

15 §.

Magasin eller rum för nederlag af brännvin skall finnas vid hvarje bränneri samt vara beläget i dess närhet och af tillverkaren upplåtet uteslutande för brännvin, som skall utgöra säkerhet för ogulden skatt.

16 §.

Brännvinstillverkare må efter tillverkningens upphörande hafva obeskattadt brännvin kvarliggande å nederlag vid bränneriet.

17 §.

1. Inträffar minskning, vare sig genom läckning, afdunstning eller olyckshändelse, i det å nederlag upplagda brännvinets litertal eller styrka, skall ändock tillverkningsskatt erläggas för allt det brännvin, hvarför skatt är ogulden; dock vill Kungl. Maj:t, där minskningen utan ägarens vållande uppkommit genom olyckshändelse, medgifva den lindring i skatten, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

2. Å nederlag befintligt brännvin utgör pant för ogulden skatt; och skall detsamma till ytterligare säkerhet för skattens utbekommande efter tillverkningsrättens upphörande städse vara mot eldskada försäk-

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

radt till ett värde ej understigande den oguldna skattens belopp; hvarjämte det åligger tillverkaren att, då nederlaget öfvertages af tillsyningsman, till denne aflämna försäkringshandlingarna jämte behörigt bevis, att kronan äger rätt till så stor del af försäkringssumman, som fordras för skattens gäldande. Underlåter tillverkare att fullgöra hvad sålunda är föreskrifvet, vare nederlagsrätten förverkad, och anmäle kontrollör eller tillsyningsman genast förhållandet hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som i så fall ofördröjligen förordnar om skattens uttagande.

18 §.

På Kungl. Maj:ts särskilda pröfning i hvarje fall skall bero, om och under hvilka villkor och kontroller samt mot hvilken nederlagsavgift nederlag af inhemskt brännvin utan sammanhang med brännvinstillverkning bör medgifvas; och må, på sätt särskildt därom är eller kan varda stadgadt, såväl från sådant nederlag (allmänt brännvinsnederlag) som från brännerinederlag brännvin ur riket utföras, utan att tillverkningskatt därför erlägges.

III KAP.

Om tillsyn vid bränneri och nederlag.

19 §.

1. Öfverinseendet öfver kontrollen öfver tillverkning af brännvin utöfvas af kontroll- och justeringsstyrelsen.
2. Enligt de närmare föreskrifter, som innehållas i ordningsstadgan för brännvinsbrännerierna i riket, utöfvas brännerikontrollen af öfverkontrollörer, kontrollörer och tillsyningsmän.
3. Öfverkontrollörer förordnas af Kungl. Maj:t.
4. Kontroll- och justeringsstyrelsen bestämmer tjänstgöringsdistrikt för öfverkontrollörer och kontrollörer; skolandet såväl öfverkontrollör som kontrollör utöfva tillsyn äfven öfver de bryggerier, som äro belägna inom tjänstgöringsdistriktet.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5. Kontrollörer till det antal, som bestämmes af kontroll- och justeringsstyrelsen, utses af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, efter förslag af vederbörande öfverkontrollör.

20 §.

1. Öfverkontrollör, som är inkallad i tjänstgöring, erhåller dels arfvode, beräknadt efter 4,000 kronor om året, dels ock under tjänstgöringstiden ersättning för rese- och expeditjonskostnader med 250 kronor i månaden; Kungl. Maj:t dock obetaget att i särskilda fall bestämma lägre arfvode eller ersättning.

Enahanda ersättning tillkommer jämväl vikarie, som kan varda förordnad för öfverkontrollör.

2. Kontrollör erhåller under tjänstgöringstiden af staten ersättning i förhållande till det antal tjänstgöringsställen — brännerier eller bryggerier — som finnas inom hans tjänstgöringsdistrikt.

Finnes inom distriktet endast ett bränneri, erhåller kontrollör dagarfvode med 8 kronor, men finnas inom detsamma flera tjänstgöringsställen, äger kontroll- och justeringsstyrelsen bestämma högre arfvode, dock ej mera än 15 kronor om dagen.

I dagarfvode ingår ersättning för resor inom tjänstgöringsdistriktet, hvaremot, om resa förekommer för inträde i tjänstgöring eller vid förflyttning från ett till annat tjänstgöringsdistrikt, kontrollör erhåller reseersättning med 15 kronor för hvarje gång.

3. Biträdande kontrollör erhåller af staten dagarfvode med 8 kronor jämte resekostnadsersättning efter femte klassen i gällande rese-reglemente, dock att, därest hans tillkallande föranledes af annan än den i 24 § 2 mom. omförmälda anledning, det skall åligga tillverkaren att gälda kostnaderna.

21 §.

1. Därest å landsbygden på grund af lokala förhållanden sådant erfordras, vare tillverkare på öfverkontrollörens tillsägelse skyldig dels att mot två kronor om dagen, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande godtgöras genom afdrag å kontrollörsarfvodet, tillhandahålla kontrollören lämplig kost samt ett möbleradt, eldadt och städadt boningsrum å plats, som af öfverkontrollören godkännes, dels ock att mot ersättning enligt

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

gällande skjutstaxa åt honom anskaffa skjuts till öfriga tjänstgöringsställen inom distriktet.

2. Vid bränneri, där allt det tillverkade brännvinet denatureras, åligger det tillverkaren att godtgöra statsverket, hvad enligt de i 20 § 2 mom. angifna grunder utgått i arfvode eller ersättning till kontrollör vid bränneriet.

22 §.

1. Nederlag vid bränneri, där tillverkningsrätt upphört, skall handhafvas af särskild, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnad tillsyningsman.

2. Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmer tillsyningsman tillkommande arfvode; och åligger det tillverkaren att, innan tillsyningsmannens tjänstgöring upphör till följd af nederlagets utrymmande eller af annan anledning, till honom utbetala arfvodet.

23 §.

Brännvinstillverkning må ej företagas, innan kontrollapparat blifvit i bränneriet anbragt, tillståndsbeviset för kontrollören uppvisadt samt bränneri och nederlagsmagasin af honom besiktigade.

24 §.

1. Det tillverkade brännvinet uppmätes och reduceras till normalstyrka förmedelst den i bränneriet uppställda kontrollapparaten.

2. Om kontrollapparat vid bränneri kommit i olag, åligger det tillverkaren att därom genast underrätta kontrollören. Denne skall afläsa kontrollapparaten, tömma sprithållaren samt sätta såväl sprithållaren som sprithållarerummet under kronans lås, hvarefter han skall uppmäta och profva det brännvin, som sedermera tillverkas. Därest kontrollör till följd af sin öfriga kontrolltjänstgöring ej kan själf verkställa hvad honom sålunda ålig-

24 §.

2. Om kontrollapparat vid bränneri kommit i olag, skall kontrollör därom genast underrätta öfverkontrollören samt tömma sprithållaren och afläsa apparaten; hvarjämte kontrollören, intill dess öfverkontrollören annorlunda föreskrifver, skall uppmäta och profva det brännvin, som sedermera tillverkas; ägande öfverkontrollören bestämna, efter hvilken grund det från närmast föregående afläsning af apparaten tillverkade brännvin skall beräknas.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

ger, må han tillkalla annan pålitlig person att såsom biträdande kontrollör tjänstgöra vid bränneriet. Öfverkontrollören, hvilken kontrollören så fort ske kan skall underätta om förhållandet, äger bestämma ej mindre, huru med kontrollen vid bränneriet skall ordnas, intill dess kontrollapparaten åter försatts i brukbart skick eller annan sådan hunnit insättas i bränneriet, än äfven efter hvilken grund det brännvin skall beräknas, som tillverkats från senaste afläsning af apparaten, innan densamma kom i olag.

25 §.

(25 § i Kungl. Maj:ts förslag utgår.)

Därest öfverkontrollör för bevarande af statens rätt finner skärpt kontroll vid bränneri erforderlig, äge han att inkalla ytterligare en kontrollör eller, då sådan ej finnes att tillgå, tillkalla annan lämplig person att vid bränneriet tjänstgöra såsom biträdande kontrollör äfvensom att föreskrifva, att sprithållare och sprithållarerum skola sättas under kronans lås; skolande öfverkontrollören om sådan åtgärd ofördröjligen göra anmälan hos kontroll- och justeringsstyrelsen.

26 §.

25 §.

1. Kontrollapparat anskaffas, äges och underhålls af staten.
2. Tillverkaren är skyldig att på egen bekostnad låta afhämta apparaten från plats inom länet, hvilken öfverkontrollören bestämmer, samt att likaledes bestrida kostnaden för dess uppsättning.

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

3. Efter tillverkningens upphörande kvarstannar kontrollapparaten vid bränneriet under tillverkarens vård, såvida denne ej hos öfverkontrollören anmäler sig vilja återlämna apparaten eller densamma af öfverkontrollören återfordras; och åligger i så fall tillverkare att på egen bekostnad låta forsla apparaten till plats inom länet, hvilken öfverkontrollören bestämmer.

4. All å apparaten eller dess tillbehör uppkommen skada, som kunnat förekommas genom omsorgsfull vård, ersättes af tillverkaren.

27 §.

26 §.

1. Anmäler tillverkaren hos kontrollören missnöje med kontrollapparats mätning, skall, så fort sig göra låter, öfverkontrollören verkställa kontrollmätning. Om vid kontrollmätning, verkställd under minst två tillverkningsdygn och å minst 1,000 liter sprit, apparats utslag visar sig öfverstiga det omedelbara mätningsresultatet med en procent eller därutöfver, då skall afdrag å skatten härför ske från den afläsning å apparaten, som närmast föregick anmälan om missnöje.

Kostnaden för sådan kontrollmätning skall tillverkaren betala, i händelse apparats utslag ej med minst en procent öfverstiger det omedelbara mätningsresultatet.

2. Om vid profning, som ligger till grund för beskattning, mellan brännvinstillverkare och kontrollör uppstår tvist om brännvinets alkoholhalt, skall af detsamma tagas prof, hvilket under bådas försegling lämnas till öfverkontrollören, som efter verkställd profning med normaltermo-alkoholometer bestämmer alkoholhalten.

28 §.

27 §.

1. Erforderliga föreskrifter såväl för kontrollapparats afläsning som för mätnings- och profningsförrättningar äge kontroll- och justeringsstyrelsen meddela. Vid all beräkning af alkoholmängden på grund af profning med alkoholometer skola af kontroll- och justeringsstyrelsen fastställda tabeller begagnas.

2. Kontroll- och justeringsstyrelsen äge ock fastställa formulär för samtliga för kontrollen behöfliga journaler och andra handlingar.

29 §.

28 §.

Finner kontrollör eller tillsyningsman olaglighet vara begången vid något under hans uppsikt ställdt bränneri eller nederlag, gifve ofördröjligen sådant till känna för allmän åklagare äfvensom för öfverkontrollören.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

30 §.

29 §.

Därest tillverkare ej åtnöjes med af öfverkontrollör vid tillämpningen af denna förordning meddelad föreskrift eller vidtagen åtgärd, äge han att hos kontroll- och justeringsstyrelsen däri söka ändring.

IV KAP.

Om ansvar för öfverträdelse af förordningens föreskrifter.

31 §.

30 §.

1. Den, som tillverkar brännvin utan därtill erhållet behörigt tillstånd eller under tid, då på grund af Kungl. Maj:ts nådiga beslut brännvinstillverkning blifvit inställd, gälde den i 12 § stadgade tillverkningskatt och böte för lönbränning från och med 100 till och med 2,000 kronor eller straffes med fängelse från och med en till och med sex månader.

2. Har lönbränning skett med enkel, omedelbarligen med eld drifven redskap, varde skatten beräknad efter redskapens afverkningsförmåga, som skall antagas under dygn uppgå till fyra gånger pannans rymd. Kan redskapens storlek icke utrönas, bestämmes skatten efter 500 liters tillverkning för dygn.

Är tillverkningen utöfvad med mera sammansatt eller medelst ånga drifven redskap, beräknas skatten för den myckenhet, som, efter hvad utrönas kan, blifvit tillverkad, dock för minst 800 liter på dygnet.

I bägge dessa fall skall skatten utgå för minst trettio dygn; men har tillverkningen blifvit utöfvad öfver 30 men ej 60 dygn, utgöres skatt för 60 dygn, och öfver 60 men ej 90 dygn för 90 dygn o. s. v.

32 §.

31 §.

Då lönbränning skett, vare det vid förbrytelsen nyttjade redskap, det vid beslagstillfället å stället befintliga brännvin och de kärl, hvori det förvaras, förbrutna.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

33 §.

1. Den, som vid brännvinstillverkning från beskattning undansnillar något af det brännvin, som tillverkas, begagnar tillverkningsredskap, ledningsrör eller sprithållare med dold öppning eller afledning, hvarigenom brännvin kan lönligen uttagas, eller olofligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som öfverkontrollör eller kontrollör i bränneri åsatt, eller gör åverkan å den i bränneriet uppsatta kontrollapparaten, straffes med böter från och med 500 till och med 5,000 kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år; dock må, där försnillning skett i större omfattning eller omständigheterna eljest äro synnerligen försvårande, dömas till straffarbete från och med två månader till och med två år. Den, som efter detta lagrum dömes, skall ock utgifva den skatt, som belöper sig för det undansnillade brännvinet, samt hafva förbrutit redskapen, det i bränneriet med därtill hörande förvaringsrum och nederlagsmagasin vid beslagstillfället befintliga brännvin och de kärl, i hvilka det förvaras.

2. Varder någon, som begagnar nederlagsrätt, beträdd med att olofligen bortföra brännvin från nederlaget eller bryter han kronans lås, som blifvit satt å nederlagsmagasin, dömes till böter från och med 100 till och med 2,000 kronor eller fängelse från och med en till och med sex månader. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, dömes till straffarbete från och med två månader till och med ett år. Ifall det olofligen bortförda brännvinet återfinnes, vare det förverkad; kan det ej tillrättaskaffas, gälde tillverkaren dess värde.

34 §.

33 §.

35 §.

34 §.

Är tvist om beloppet af undansnilladt brännvin, äger domstol att i frågan infordra yttrande från kontroll- och justeringsstyrelsen.

36 §.

35 §.

Till redskap, som enligt 32 § eller 33 § 1 mom. är förbruten, § eller 32 § 1 mom. är förbruten,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

räknas hvarje i bränneri för kokning, mäskeerledning, jäsning eller bränning inrättad redskap, sprithållare, äfvensom ångmaskin med tillbehör.

(Utskottets förslag.)

räknas hvarje i bränneri för kokning, mäskeerledning, jäsning eller bränning inrättad redskap, sprithållare, äfvensom ångmaskin med tillbehör.

37 §.

1. Öfverträder brännvinstillverkare det förbud, som är gifvet i 2 § 3 mom., böte för hvarje gång, sådant sker, från och med 20 till och med 200 kronor.

2. Verkställes annat till bränneri hörande arbete utom tillsyn vid malt- eller jästberedning mellan klockan 8 på morgonen och klockan 5 om aftonen å sön- eller helgdag, böte brännvinstillverkare från och med 5 till och med 50 kronor.

36 §.

38 §.

1. Underlåter brännvinstillverkare att ställa sig till efterrättelse något af hvad i denna förordning eller gällande ordningsstadga föreskrives eller de föreskrifter i fråga om tillverkares åligganden, kontroll- och justeringsstyrelsen, öfverkontrollör eller kontrollör i enlighet med denna förordning eller ordningsstadgan meddelar, straffes han, där ej särskildt ansvar är bestämdt, med böter från och med 20 till och med 200 kronor.

2. Den, som tillverkar brännvin i sammanhang med pressjästberedning, utan att samtidigt det af Kungl. Maj:t bestämda minsta utbyte af jäst i medeltal erhålles, eller underlåter att, på sätt i 9 § 1 mom. är föreskrifvet, hos öfverkontrollör göra anmälan om destillering af brännvin, böte från och med 100 till och med 1,000 kronor.

37 §.

39 §.

Vägrar man den, som äger anställa undersökning i afseende å förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där, enligt 49 §, undersökning får ske, böte från och med 100 till och med 1,000 kronor.

38 §.

Vägrar man den, som äger anställa undersökning i afseende å förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där, enligt 48 §, undersökning får ske, böte från och med 100 till och med 1,000 kronor.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

40 §.

39 §.

1. Tillverkare ansvarar för förbrytelse mot denna förordning, som med hans vetskap begås af hans hustru, barn, husfolk eller i hans arbete antagen person, såsom vore förbrytelsen af honom själf begången. Begagnar tillverkaren ombud vid brännerirörelsens utöfvande, ansvare dock ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse,

2. Redskap, tillverkad vara och kärl, hvori den förvaras, skola, fastän brännvinstillverkare icke är ägare däraf, dömas förbrutna, när förbrytelse, som medför sådan påföljd, är begången.

41 §.

40 §.

Brännvinstillverkare, som åt kontrolltjänsteman, hvilken öfver hans bränneri eller nederlag utöfvar tillsyn, såsom gifva något gifver eller erbjuder, böte från och med 20 till och med 200 kronor. Kontrolltjänsteman, som gifva mottager, vare lika ansvar underkastad och miste därjämte befattningen.

42 §.

41 §.

Den, som innehar eller innehaft befattning såsom kontrolltjänsteman, vare förbjudet att röja tillverkares yrkeshemlighet eller affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej af omständigheterna, att han om den hemlighet eller de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med 50 till och med 1,000 kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af berörda yrkeshemlighet eller affärsförhållanden till egen eller annans fördel, då må till fängelse dömas.

Har i nu omförmälda hänseenden genom kontrolltjänstemans åtgörande skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fulla godtgöra.

43 §.

42 §.

Skulle någon, hvilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, hvilken har till tjänsteåliggande att

Skulle någon, hvilken det åligger att hålla tillsyn vid bränneri eller vid nederlag, eller den, hvilken har till tjänsteåliggande att

(Kungl. Maj:ts förslag.)

åtala förbrytelser mot denna förordning, själf beträdas med oloflig brännvinstillverkning eller att hafva främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 33 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

44 §.

Om undersökning, hvarom i 49 § sägs, hos någon anställes emellan klockan 9 om aftonen och klockan 5 om morgonen, men förbrytelse ej upptäckes, böte förrättningsmannen från och med 5 till och med 50 kronor, där han ej haft giltig anledning till undersökningen.

45 §.

Böter, som efter denna förordning ådömas, skola, om tillgång till deras gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

46 §.

Då tillverkningseskatt jämte böter blifvit ådömd enligt denna förordning, må, där tillgång saknas till skatten eller någon del däraf, böterna ej kunna med penningar gäldas, utan skall den sakfällde i stället undergå motsvarande förvandlingsstraff.

47 §.

1. Böter, som enligt denna förordning ådömas, äfvensom värdet af bränneriredskap och annan egendom, som anses förbrutna, tillfalle med en tredjedel kronan och med två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel. Sådan del tillkomme dock ej angifvare, då angivelse skett af föräldrar mot barn,

(Utskottets förslag.)

åtala förbrytelser mot denna förordning, själf beträdas med oloflig brännvinstillverkning eller att hafva främjat sådan förbrytelse eller förbrytelse, som omförmäles i 32 §, varde dömd till fängelse eller straffarbete från och med sex månader till och med två år.

43 §.

Om undersökning, hvarom i 48 § sägs, hos någon anställes emellan klockan 9 om aftonen och klockan 5 om morgonen, men förbrytelse ej upptäckes, böte förrättningsmannen från och med 5 till och med 50 kronor, där han ej haft giltig anledning till undersökningen.

44 §.

45 §.

46 §.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

barn mot föräldrar, makar eller syskon mot hvarandra, annan skyldeman mot den, hos hvilken han njuter kost eller underhåll, fosterbarn mot fosterföräldrar eller tjänare mot husbondefolk under den tid, de äro i tjänsten.

2. På Kungl. Maj:ts nådiga pröfning må bero, huruvida i något fall åklagare eller annan för ådagalagdt nit vid efterspanande och beifrande af förbrytelse mot denna förordning gjort sig förtjänt af någon belöning utöfver honom möjligen tillkommande andel i ådömda böter samt redskap eller annat förbrutet gods.

V KAP.

Föreskrifter i afseende å förordningens verkställighet.

48 §.

1. Lands- och stadsfiskaler, kronobetjante samt de personer, hvilka särskildt förordnas att vaka öfver denna förordnings efterlefnad åligger att åtala förbrytelser emot densamma.

2. I öfrigt äger enhvar rättighet att för sådana förbrytelser anställa åtal, dock ej föräldrar och barn eller makar eller syskon mot hvarandra, ej heller annan skyldeman mot den, hos hvilken han njuter kost eller underhåll, ej fosterbarn mot fosterföräldrar och ej heller tjänare mot husbondefolk, under den tid, de äro i tjänsten.

3. Då åtal anställles af annan person än den, som är nämnd i 1 mom., gifve han sin talan allmän åklagare till känna så tidigt, att denne må kunna öfvervara målets utförande.

49 §.

1. De i 48 § 1 mom. omförmälda åklagare äga att anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning äfvensom att verkställa beslag.

2. Undersökningen må anställas i bränneri, så ock i annat rum

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 5 Saml.

47 §.

1. De i 47 § 1 mom. omförmälda åklagare äga att anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning äfvensom att verkställa beslag.

2. Undersökningen må anställas i bränneri, så ock i annat rum

1 Afd. 16 Häft.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

eller byggnad, som kan begagnas för brännvinstillverkning eller förvaring af brännvin.

50 §.

Beslag skall göras i två vittnens närvaro. Innehafvare af hvad i beslag tages eller, i hans frånvaro, hans ombud på stället eller någon af hans husfolk skall tillsägas om beslaget.

51 §.

Sker beslag å bränneri under den tid, då tillverkningsrätt där gäller, må ej panna utbrytas eller någon del af tillverkningsredskapen borttagas eller tillverkningens fortsättande hindras, innan första domstol i målet dömt redskapen förbruten, där ej vid tillverkningen begagnats redskap, ledningsrör eller sprithållare med dold öppning eller afledning, hvarigenom brännvin kunnat lönligen uttagas, eller åverkan skett å kontrollapparaten.

52 §.

Redskap, som tages i beslag, skall, till förekommande af dess utbyte mot annan, af beslagaren utmärkas med särskild stämpel, där ej redskapen vid beslaget fråntages ägaren, i hvilket fall den skall sättas i allmänt förvar.

(Utskottets förslag.)

eller byggnad, som kan begagnas för brännvinstillverkning eller förvaring af brännvin.

49 §.

50 §.

51 §.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 oktober 1908, vid hvilken tid nådiga förordningen den 13 juli 1887 angående villkoren för tillverkning af brännvin med däri sedermera vidtagna ändringar upphör att vara gällande; dock att tillsättningen af kontrollörer skall för det tillverkningsår, som tager sin

Denna förordning skall träda i kraft den 1 oktober 1908, vid hvilken tid nådiga förordningen den 13 juli 1887 angående villkoren för tillverkning af brännvin med däri sedermera vidtagna ändringar upphör att vara gällande; dock att anmälan om tillämnad brännvinstillverkning äfvensom tillsättningen

(Kungl. Maj:ts förslag.)

af kontrollörer skall för det tillverkningsår, som tager sin början den 1 oktober 1908, ske i enlighet med denna förordning; skolande föreskrifterna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkas vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående användningen af malen spannmål träda i kraft först från och med den dag, som, efter det Riksdagen beslutit upphäfvande af tull å majs, af Kungl. Maj:t kungöres.

(Utskottets förslag.)

början den 1 oktober 1908, ske i enlighet med denna förordning;

— — — — —